

A hagyomány, a Szentírás és a Gyülekezet

2. rész: „A hagyomány pszichológiai ereje” - David Bolton

Tradition, Scripture and the Church – Pt. 2: “The Psychological Power of Tradition” by David Bolton

Az első rész letölthető innen:

<http://www.istenkereso.hu/index.php/irasok/item/483-david-bolton-hagyomany-szentiras-es-a-gyulekezet.html>

A sorozat mostani és következő részében azt az alapvető kérdést igyekszem megválaszolni, hogy *“miért van a hagyománynak olyan nagy hatása az emberi lélekre és az emberi kultúra alakítására?”* Ebben a részben a hagyománynak az egyénekre gyakorolt „pszichológiai” hatását, a következő részben pedig a hagyománynak a közösségekre gyakorolt „szociológiai” hatását fogjuk megvizsgálni. Mindkét tényező együttes hatásának eredményeként a hagyomány az egyik legerősebb tényezővé válik a földön az emberi történelem alakításában.

A Gyülekezettel való kapcsolatot vizsgálva, a hagyomány és a Szentírás az a két rendkívül nagy erő, amelyek a Gyülekezet történelmi fejlődését befolyásolják. Amint azt az [1. részben](#) megállapítottuk, a hagyománynak a Szentíráshoz való viszonya meglehetősen komplex dolog és magában foglalja a „*biblikus*” (Szentírás szerinti), a „*nem-biblikus*” (a Szentírás szempontjából semleges) és a „*Biblia ellenes*” (a Szentírással ellentétes) teljes skálát. Amikor a hagyomány különleges hatását vizsgáljuk a lélekre és a kultúra alakítására, különös tekintettel a Gyülekezetre, akkor szükséges ehhez a kiegyensúlyozott látáshoz tartani magunkat. Meg kell azt is értenünk, hogy a hagyományt elsődlegesen annak természete teszi olyan ellenállhatatlanná és feltehetően nem a formája. Amit ezt követően meg fogunk osztani ebben a két részben, az vonatkozik a hagyomány kifejeződésének és hatásának teljes skálájára.

Mielőtt belemélyednénk, szükséges azonban kijelentennem: egyszerű Krisztus-követő ember vagyok és nem képzett pszichológusként vagy szociológusként írok ezekről. Csupán alaplátséggel rendelkezem ezekben a témákban és ezért inkább csak “térdragasságig gázolok bele” a témába ahelyett, hogy “fejest ugranék”. Amit most megosztok az a saját tapasztalatomból, megfigyeléseimből és elmélkedéseimből származik. Végeztem egy kis kutatást azzal kapcsolatban, hogy mit mondanak a „szakértők” a hagyomány pszichológiai és szociológiai erejéről, de csak keveset fedeztek fel ebből mostanáig. Így csupán a gondolataimat és következtetéseimet osztom meg, amiről a téma felett sok éven keresztül gondolkodtam és imádkoztam. (Kérlek titeket is, hogy osszátok meg látásaitokat vagy bármi tudományos munkát, amiről tudtok, ami világosságot adhat ebben a témában. Szabad hozzászólni! :-))

A hagyomány és az emberi lélek (psziché)

Azt a kérdést szeretnénk tisztázni a mostani részben, hogy *“MIÉRT van a hagyomány olyan nagy hatással az emberi lélekre?”* Kell, hogy legyen valami a hagyomány természetében, ami miatt az emberi lélek vonzódik hozzá, nagyra értékeli és hűségesen ragaszkodik hozzá, hogy annak hatása alá kerüljön és annak erőteljes hatása alakítsa őt. Ez az a „valami”, amit keresünk.

Amikor ezen a témán elmélkedtem, a következő néhány gondolatra és következtetésre jutottam, amiket a figyelmetekbe ajánlok.

- **A megszokás ereje** - Amennyire a tanultak és élettapasztalatom alapján ismerem az agy működését, az agyunkban (elektrokémiai) kapcsolatok jönnek létre, amelyek “ideg-pályákat” (ösvényeket) alakítanak ki, amelyek hajlamossá tesznek bennünket arra, hogy azokat kövessük. Hasonlóak az ösvényekhez, amelyek egy erdőt szelnek át. Vannak ösvények, amelyek járhatók, és vannak, amiken még munkálkodni kell, hogy járhatóvá váljanak. Következésképpen; a járható (ismert) ösvények vonzóbbak és használhatóbbak számunkra, mint a kevésbé ismertek. Számos tudati és érzelmi tényező is elősegíti, hogy az ismert irányába mozduljunk el. Például: a jól ismert legegyszerűbb alternatíva választása csökkenti az ismeretlentől való félelmünket, a magabiztosság érzését adja nekünk az előrehaladásban, amit gyakran pozitív emlékek kísérnek és több kiszámítható következménnyel járnak, mint az ismeretlen. A hagyomány „ismert” dolgok továbbadását jelenti és ily módon az elfogadott és gyakorolt “ismeret ereje” folyamatosan növekszik. Amikor naponta szembe kell néznünk a hagyományos (a megszokott és jól ismert) vagy a megszokottól eltérő követése közötti választással, akkor hajlamosak vagyunk a hagyományos, megszokott választására. A hagyomány nagy erejét a „megszokottság ereje” adja.

- **A fontosnak tartott rendszeresség ereje** – Közvetlenül ehhez kapcsolódva, mint embereknek szükségünk van rá, hogy bizonyos mértékű rendszerességgel rendelkezünk az életünkben. Szükséges a napokat, heteket, hónapokat és éveket egy bizonyos mennyiségű ismétlődő munkával kitöltenünk, hogy segítsenek rendet, stabilitást és kiegyensúlyozottságot adni az életünknek. Ez bizonyos mértékű biztonságot és békességet ad nekünk az egyébként kaotikus, változó és bizonytalan világban. Nagyon gyakran ez történik, amikor a hagyomány betölt egy űrt az életünkben. Mivel a hagyomány rendszerint néhány kipróbált értékrend, hit vagy elképzelés testet öltése. Amikor ezek elfogadottá válnak az életünkben, hogy megfeleljenek a rendszeresség iránti szükségletünknek, ahhoz tartalom és cél is fog társulni. Az, hogy valaki Isten képére legyen formálva, ez az emberi szív egyik legerőteljesebb szüksége és vágya. Arra vagyunk teremtve, hogy tartalmasan és meghatározott céllal éljünk. Ezek nélkül ugyanis az emberi szív elkezd kiszáradni és meghalni. Ezért amikor a hagyomány jelentőségteljes rendszerességet biztosít számunkra a mindennapi életben megragadjuk azt, mint a leginkább vágyott és becses „tulajdonunkat”.

- **Generációkon keresztül örökölt (atyai) hagyományok megbecsülésének ereje** – Kiegészül ez azzal a szeretettel, megbecsüléssel és tisztelettel, amivel azok felé

vagyunk, akiktől átvettük, elfogadtuk és gyakoroljuk a hagyományokat. A „hagyomány” a meghatározásából adódóan egy olyan valami, amit „átadnak” vagy „továbbadnak, tovább hagyományoznak”, különösen egyik generációról a másikra. Mivel sok hagyományunkat, amivel rendelkezünk a szüleinktől, a nagyszüleinktől - általában az elődeinktől és/vagy a kultúrától, - veszünk át, mindenképpen tisztelettel és megbecsüléssel gondolunk azokra, akiktől átvettük, így hajlunk rá, hogy azt magának a hagyománynak tulajdonítsuk.

Ez hasonló ahhoz, ahogyan különös tiszteletet és jelentőséget tulajdonítunk anyagi eszközök birtoklásának, ami átadásra kerül számunkra. Vegyük például a nagymama csodálatos kínai porcelán készletét, a nagypapa régi kézi fűrészét, katonai felszerelés egy darabját a II. világháborúból, egy megtépzott könyvet, amit az 1700-as években írtak stb.... Ezek a dolgok különös jelentőséggel rendelkeznek egyszerűen a tisztelet miatt, amit az örökségünk és a történelmünk iránt tanúsítunk. A hagyományok hasonló módon a meglévő és hozzánk közelálló régi dolgok erejére építenek, amelyek azoktól jutnak el hozzánk, akiket szeretünk és tisztelünk. Ez hatványozottan hozzáadódik a „hagyomány pszichológiai erejéhez”, amikor az beépül az életünkbe.

- **A gyerekkori kiformálódás ereje** – Szorosan ezen a vonalon haladva tény, hogy nagyon sok hagyomány leginkább a gyerekkorunk kiformálódó éveiben épül be az életünkbe ránk hagyományozás által. A gyerekek elképesztő kapacitással rendelkeznek a csodákat és a tanulást illetően. Egy padlón keresztülmászó bogár teljesen el tudja bűvölni őket. Megbámulják és tanulmányozzák az arcokat a szupermarketekben. Mosolyognak és nevetnek a legegyszerűbb dolgokon. Állandóan nyitott szemmel és füllel szívják magukba a körülöttük lévő világot és a benyomásaik csodálatosak és maradandóak. Ezek a kiformálódás évei: az erkölcs, értékrend, szokások, tapasztalatok, megszokások, gyakorlatok, tanítások és a hasonló dolgok, amelyek rendszeresen betöltik az életüket. Beléjük ívódnak és kialakítják azt, hogy kik is ők valójában és mivé válnak. Sok hagyományt már az első levegővétellel szívunk magunkba és azok mélyen beívódnak a lényünkbe. Ezek a ránk hagyományozott hitek és szokások bevésődnek a lelkünkbe és hozzájárulnak, hogy alakítsák és formálják az életről alkotott benyomásunkat és felfogásunkat. A hagyományoknak ez a természete egy nehezen felbecsülhető befolyással van a lelkünkre.

- **A kölcsönhatások összeadó ereje** – A hagyományok nem elszigetelt módon hatnak az életünkre. Ezért minden, szokásainkkal kapcsolatos dolog hajlamos összekapcsolódni a lelkünkben. Ha olyan emberek gyakorolják rendszeresen a hagyományokat, akiket szeretünk és megbecsülünk, hajlamossá válunk rá, hogy a szeretetünket és a megbecsülésünket a hagyományra irányítsuk. Ha rendszerint egy meghatározott helyen gyakorolják a hagyományt, akkor az a hely jelentőséggel és különlegességgel fog rendelkezni, ami a lelkünkben a hagyomány jelentőségével és különlegességével kapcsolódik össze. Ha kellemes és tartalmas élmények kapcsolódnak különleges hagyományok gyakorlásához, ezek az emlékek beépülnek a hagyomány iránti átfogó szeretetbe és vonzódásba. Néha a látvány érzékszervi megtapasztalásai - illatok, hangok és ízek -, amelyek betöltenek és körbevesznek egy

különleges hagyományt a legerősebb érzelmi és szentimentális kapcsolódások, amivel rendelkezünk.

A „kölcsonhatások összeadódásának” ez a szempontja azontúl befolyással van az “isteni dimenziókra” is, amikor a környezet vallási és/vagy szellemi természetű. Az ilyen környezetben gyakorolt hagyományok megtöbbszörözik annak az istennek minden jelentőségét és álszentségét, amelyek feléjük irányulnak. Mindenképpen egy vallásos atmoszféra vagy szellemi találkozás veszi körül és kíséri azokat. Még ha azok nem is közvetlen eredményei bizonyos hagyománynak, mégis egygé válnak a lelkünkben. Ennek eredményeként a hagyomány közvetítheti istenek elfogadásának és jóváhagyásának jelentőségét, erejét és hatalmát. Nem nehéz belátni, hogy miért tartanak ki az emberek a legőszintébb módon és miért védik olyan hűségesen az ilyen hagyományokat, ha azokat megtámadja valaki. A gyakorolt hagyományok többsége esetén, ezen összeadódó kölcsonhatások többsége folyamatosan egymáshoz kapcsolódik és megsokszorozódik, ez által felnagyítja a minden dologra kiterjedő észlelésünket és a hagyomány nagybecsülését.

Néha a másodlagos kölcsonhatások összeadódnak és végül a hagyományok átadása szempontjából elsődleges okokká válnak. Hasonló ez egy dombról leguruló hólabdához, amikor egyre nagyobb „tömeg” és „súly” rakódik egymásra és ezért egyre nagyobb nyomattékkal rendelkezik. Ez az „összeadódó kölcsonhatás” ereje, ami csupán egyike az okoknak, amiért a hagyományok olyan erőteljes hatást gyakorolnak az emberi lélekre.

- **A kollektíva elfogadásának ereje** – A legtöbben közülünk úgy tűnik tudat alatt hiszik, hogy az emberiség egy bizonyos idő után általában rendelkezik egy “átvilágítási mechanizmussal” annak megállapítására, hogy mi a jó, a helyes, a jelentőségteljes és az igaz. Amikor valami olyat adnak tovább nekünk, ami túlélte ezt a “rostát”, hajlamosak vagyunk megkérdőjelezés nélkül elfogadni annak érvényességét és értékét. Úgy gondoljuk, hogy annak gyengeségeit, hiányosságait és/vagy hibáit az elődeink már felfedezték és kiküszöbölték jóval az előtt, hogy az eljutott hozzánk, és ezért hajlamosak vagyunk rá, hogy vakon megbízzunk a kollektíva véleményében. Ily módon a hagyományok a kollektíva hallgatóságos elfogadása által kerülnek továbbadásra, amely meglepően nagy teher hordozását igényli.

Nem vesszük azonban figyelembe, hogy azon egyének mindegyike, akik azt a nagyobb kollektívát alkotják, azok hasonlóképpen jóhiszeműen vették át a kollektíva többi részétől. Ez a korábban említett egyéb tényezőkkel kombinálva, a hagyományt felruházza egy olyan képességgel, hogy az önálló életet képes élni. Hivatkozva ismét a hólabda hasonlatra, ahogyan az a dombról lefelé gurulva növeli a tömegét és a sebességét, majdnem lehetlenné válik egy egyén vagy egy meghatározott embercsoport számára, hogy megállítsa azt. A kollektíva elfogadásának ereje tehát egy fontos tényezője a hagyomány lélekre ható erejének.

- **A személyes azonosság ereje** – Mivel a hagyományok gyakran olyan alapértékeket, tartalmi kérdéseket, erkölcsi normákat és eszméket testesítenek meg és képviselnek,

amelyeknek jelentősége van a legtöbbünk életében, azok gyakran megtalálják a helyüket az életünkben közvetlenül kapcsolódva olyan lényegi dolgokhoz, hogy kik vagyunk valójában. Ezért bizalmas módon azonosulunk azokkal, másfelől készségesen vezetjük le *azokból* az azonosságunkat. Ez különlegesen igaz azokra a hagyományokra, amelyekkel a legszorosabb barátságban vagyunk, amelyekből már a személyes azonosságunkat vezetjük le: család, nemzet, nemzetiség (etnikum), kultúra, vallás stb. Amikor a hagyományok elérnek ahhoz a ponthoz, ahol az a személyes életfelfogásunkat és azonosságunkat határozza meg, akkor az már elérte a hagyomány legerőteljesebb helyét a lelkünkben és a lelkünk feletti befolyásolásban. Ennél a pontnál rendkívül nehéz azt kiszakítani az életünkből, mivel az bele ivódott a személyiségünkbe és teljes mértékben meghatározta a személyazonosságunkat.

• **A járt úton való haladás ereje** – Végül és összességében a hagyomány rendelkezik egy megmagyarázhatatlan erővel, ami befolyásolja az emberi lelket egy olyan folyamat miatt, amelyet a “járt úton való haladásnak” nevezhetünk. Úgy gondolom ez egy kevésbé ismert és mégis a legerőteljesebb tényező, mivel az minden más hatást magához vonz.

Ennek a folyamatnak a bemutatására, szeretném, ha megnéznénk [“The Calf Path”](#) (Borjúösvény) című verset, amit ennek a sorozatnak a bevezetéseként tettem közzé. Ez a vers tulajdonképpen a „járt úton való haladásról” szól. Ez egy magányos borjú kanyargós útján való előrehaladását jelenti, amely folyamatosan ösvénnyé, dűlőúttá, közúttá, falusi utcává, végül egy város fő közlekedési útjává válik. Ezt a folyamatot követve egy falu és azután egy város épül fel a kanyargó út mentén és végül egy nyüzsgő metropolisszá válik. A legelső elkóborolt borjú „lábnyoma” sohasem változik meg és végül nem csak a végső országút pályáját határozza meg, hanem mindazt a struktúrát is, amely körülötte kifejlődik és felnövekszik. Ez a “járt úton való haladás” vesz körül bennünket mindenhol. Ennek a folyamatnak az a lényege, hogy jöllehet az eredeti ok határozta meg annak az alakját és a körvonalát, amely körül hajdan a megfelelő komplexum létrejött és kifejlődött, ugyanakkor az eredeti ok a “gátja” minden későbbi változásnak is, amin nem könnyű változtatni. Ha később változásra vágyunk, akkor nem csak a “főutat” kell megváltoztatni, hanem azt a “metropoliszt” is, ami körülötte kifejlődött.

Ez egy vázlatos kép arról, hogy mi megy végbe a lelkünkben, amikor “ideg-pályák” alakulnak ki, és mint megszámlálhatatlan “szinoptikus kapcsolódás” kapcsolatokat alakítanak ki egymással. Egy idő után ezek az „ösvények” „utakká” később “főutakká” válnak, és ami körülöttük kialakul az egy óriási neurológiai “ipartelep” a lelkünkben. Ez az “ipartelep” hajlamos “lezárni” a “főutakat”, úgyhogy a változás később szinte lehetetlenné válik.

Ez megmagyaráz sok nehézséget a régóta fennálló életmódunk megváltoztatásával kapcsolatban, vagy hogy feladjuk nem kívánatos régi gondolkozás mintánkat. Ezt fejezik ki a következő – angolszász – közmondások is: “Régi szokásokat nehezen hagy el az ember” és “Öreg kutyát nem tudsz megtanítani új trükkökre.” Ezért van az, hogy hiába vagy győztes egy vitában az mégsem változtatja meg a másik személy

gondolkozását, vagy amiért az emberek csak olyan messzire mennek el az egyet nem értésben, amíg az nem okoz nekik érzelmi törést. A „főút” megváltoztatása azt igényli, hogy a „városból” túl sok kerül átrendezésre és így nagy a veszélye annak, hogy ez erős gondolati és érzelmi védekezést vált ki.

A hagyományok ezen pszichológiai úttestek útgyalu és útdöngölő gépei. Az összes fent említett szempont a maga befolyásával hat egymásra, hogy kiépítsék a lelkünk szuper-főútjait. Körülöttük és azokkal összhangban nő fel és fejlődik ki egy bonyolult kapcsolata (mátrixa) a gondolatoknak, érzéseknek, észleléseknek, hiteknek, értékrendeknek, erkölcsi értékeknek, távlatoknak, tapasztalatoknak, érzéseknek, benyomásoknak, elvárásoknak, félelmeknek, emlékeknek, reményeknek, álmoknak, vágyaknak, ellenszenveknek, elfogultságoknak, előítéleteknek, feltételezéseknek, gondolattársításoknak, szándékoknak, meggyőződéseknek és hasonlóknak. Az egyszer létrehozott bonyolult csomópontok egy idő múlva forgalmi dugót idéznek elő a főutak kereszteződésében, hasonlóképpen azok a hagyományok is, amelyek egy adott helyen kialakultak.

A Szentírás *térképe* szerint a “biblikus hagyományok” Krisztus követésében kifaragnak és kiköveznek néhány ilyen „főutat”. „Isten városa” következképpen azon dolgok körül épül fel, amelyek a belső emberben vannak. Sok “nem biblikus hagyomány” azonban hamisított „főút” az emberi lelkekben és ezen tév-utak körül “erősített városok” vannak felépítve. Ahogyan az Úr munkája előrehalad és egyre több „földet” vesz birtokba, Isten Szava folyamatosan kihívást intéz a „főutakkal” és az azzal összhangban lévő nem biblikus „ipartelepekkel” szemben a lelkünkben. Néhány ezek közül megsemmisül Isten ereje alatt, a többi azonban egyszerűen változatlan marad. Ez egy folyamatos harc a hívők lelkében.

A „járt úton való haladás” folyamata lehet, hogy a legerősebb gyökerekkel rendelkező tényező, ezért van a hagyománynak olyan erőteljes hatása az emberi lélekre, és ezért mondta Jézus azt, hogy lehetséges “*Isten igéjét erőtlenné (hatástalanná) tenni.*” (Márk 7:13)

~ ~ ~

Ezért ha figyelembe vesszük, hogy ez a nyolc tényező kölcsönösen hat egymásra és ezek együttes hatása határozza meg a hagyomány lélek-befolyásoló erejét, akkor kezdünk rájönni, hogy miért kell a hagyományt olyan jelentőségeltjes erőnek tekintenünk mind Isten, mind az ellenség szempontjából.

És ez, akár hiszed akár nem csupán a történet fele. A következő részben meg fogjuk nézni a történet többi részét, amely a “Hagyomány szociológiai ereje.”

Ez az, ahol a hagyomány szteroiddá válik! :-)

Fordította: Abonyi Sándor